

VERSENYKÉPESSÉG ÉS NÉPMESE – CSIZMA AZ ASZTALON?

Népmese Napja
Tokaj, 2008. 09.27-8.

Mikulás Gábor mikulasg@gmconsulting.hu

Tartalom

- Versenyképesség – mi az és kell-e az?
 - Versenyképességi kulturális orientációk
 - Kulturális orientációk a népmesékben
 - Hatnak-e a mesék egy-egy ország, szervezet egyén versenyképességére?
- Néhány szokatlan elemzési szempont bemutatása, összefüggések kérdése

Versenyképesség – mi az; kell-e az?

- Sok definíció. Egy pl.: „A versenyképesség elemzi, hogy a nemzetek és a vállalatok hogyan menedzselik kompetenciáik összességét annak érdekében, hogy jólétet és profitot érjenek el.” (Garelli, 2005)
- Van kapcsolat mese és (szervezeti) kultúra; kultúra és versenyképesség között, bár a kapcsolat nem teljesen egyértelmű
- Létezik általában nyerő kultúra-mix (és kivételek)
- Nem szükséges versenyképesnek lenni és előnyeit élvezni (vö.: európai mediterrán klaszter)

Szervezeti kultúra+versenyképesség

Szervezetikultúra-változók	Piacorientált	Közszolg.	Tradicion.
rámenőség / asszertivitás	3,73⬇️	4,27⬆️	3,82
kockázattűrés	3,96⬆️	3,92	3,60⬇️
hatalmi távolság	3,39⬇️	3,96	4,56⬆️
humánorientáció	4,60⬆️	4,40	3,80⬇️
erőforrások elosztása	4,56⬆️	4,11	3,75⬇️
jövőorientáció	4,95⬆️	4,32	4,01⬇️
büszkeség, lojalitás	4,89⬆️	4,52	3,85⬇️
nemi egyenlőség	3,32	4,20⬆️	2,82⬇️
teljesítményorientáció	4,95⬆️	4,13	3,70⬇️

GLOBE-módszeren (Karácsonyi, 2007)

Versenyképes kulturális orientációk

Gazdasági versenyképesség kompozit mutatója (gyak.)

- Alacsony hatalmi távolság
- Kockázatkezelési képesség
- Alacsony szintű büszkeség lojalitás
- Erőforrás-elosztás
- Teljesítményorientáció
- Jövőorientáció

Társadalmi egészség kompozit mutatójában:

- Nemi egyenlőség

Bakacsi, 2007; GLOBE-módszeren; gyakorlati társadalmi értékek

Kulturális orientációk népmesékben

- Bársony P.: klasszikus mesék és leadership (90 oldal, Grimm, Andersen, Benedek E., Illyés Gy. – forgalom szerint)
- Sztanek Cs.: leadership a székely népmesékben (16 db, BBTE tipologizált meseanyaga; Nagy Olga: Székely népmesék, 1976)
- Mikulás G.: versenyképesség és kulturális orientációk kinyerése vezetői interjúkból
- A kutatásokban természetesen aggregált adatok fordulnak elő

Megállapítások – vezető (székely)

- Vezető: karizmatikus / értékközpontú, csapatorientált
 - Nem vezető: karizmatikus / értékközpontú, csapatorientált, énközpontú
- Tulajdonságok megoszlása szerint:
- A vezető karizmatikusabb, autokratikusabb (inspirálóbb, döntésképesebb)
 - A nem vezető énközpontúbb, humánusabb (státusz-tudatosabb, tekintélytisztelőbb, ügyrendibb, visszafogottabb)

Megállapítások – rang (székely)

- Főlérendeltek: csapatorientált, karizmatikus/értékközpontú, énközpontú, autokrata; (parancsolgató, diktatórikus, uralkodó)
 - Alárendeltek: karizmatikus/értékközpontú, csapatorientált, énközpontú (felkészült, tervező, intuitív: státusztisztelő, humánus, visszafogott, autonóm)
- Tulajdonságok szerint:
- A főlérendelt jóval részvételtől elzárkózóbb (autokratikusabb, humánorientáltabb)
 - Az alárendelt karizmatikusabb, atonómabb, (jövőképében, státusztudatosabb, visszafogottabb)

További megállapítások pl.

- A székely mintában erős a karizmatikus / értékközpontú attitűd, mely irreleváns a versenyképességre
- „Plebejusoldali” megközelítés
- Magyar mesékben számottevőek az autokratikus megnyilvánulások, a nyugatiakban ehelyett a nárcisztikusak
- Illyés Gyula inkább a testi és fizikai teljesítményre, Benedek Elek inkább az udvariasságra helyezi a hangsúlyt („teljesítményorientáció”; „hatalmi távolság”)
- De: kicsi a Bársony-féle minta!

Versenyképes kulturális orientációk

Versenyképes kulturális orientáció (társadalmi)	Székely népmesék, leadership alapján
alacsony hatalmi távolság ✓	inkább magas jellemző ✗
kockázatkezelési képesség ✓	(nincs explicit mutató)
alacsony szintű büszkeség ✓	(nincs explicit mutató)
erőforrás-elosztás ✓	ellentmondó
teljesítményorientáció ✓	szegénylegénynél ✓
jövőorientáció ✓	szegénylegénynél ✓
femininitás ✓	nem jellemző ✗

Mesék → versenyképesség?

- A kutatások jelen szintjén nem lehet egyértelműen állást foglalni; inkább: feltehetően van hatás
- A kultúrával szoros kapcsolatban (vö.: svéd, orosz); a kapcsolatot főként szervezeti sztorik, hitek hatása szintjén elemezték
- A szervezeti kultúra: közös eszközök, rítusok, hitek rendszere...
- Tankó Z.: *A vállalati kultúra vizsgálata az erdélyi többségi társadalom körében*, 2004

Mesék → versenyképesség?

Szervezeti(!) kultúra	Székelyföldi gyak.	Székely népm. (lead.)
hatalmi távolság	nagy ✗	nagy ✗
kockázattűrés	nagy ✓ (kényszer)	(nincs explicit mutató)
csoportbüszkeség	nagyon magas ✗	(nincs explicit mutató)
erőforrás-elosztás	alacsony ✗	ellentmondó
teljesítményorient.	nagyon alacsony ✗	szegénylegénynél ✓
jövőorientáció	alacsony ✗	szegénylegénynél ✓
femininitás	differenciáltság igen alacsony ✓	nem jellemző ✗

Kérdések, megállapítások

- További, interdiszciplináris kutatások praktikusak
- Leadership mellett szervezeti kultúra kutatása is a mesékben
- A szegény legény jövő- és teljesítményorientációja hogyan érződ(hetne) a társadalomban?
- A biblioterápia szempontja – tudatos mese- és olvasmányválasztás

KÉRDÉS, KOMMENTÁR?

Mikulás Gábor mikulasg@gmconsulting.hu

Székely népmesék:

□ Erős Matyi meg az ördög barázdája	□ A csúf királyfi
□ A zsiros bundás ember	□ A szegény ember meg a faisten
□ A gazdag molnár	□ A menyből jött ember
□ A szegény ember meg az aranycsirke	□ Barci
□ Erős János	□ Nekeresd falu
□ Az aranyhajú ikrek	□ Mindentudó dongó
□ A kiskondás	□ Az árva fiúk bikája
□ A gazdag ember és a ravasz szakácsné	□ Az lsten száz pengő forintja